

Hørings svar fra Norges Frivilligsentraler

Ny forskrift om tilskudd til frivilligsentraler

Vi vil takke KUD for et svært godt arbeid med den nye forskriften. Vi opplever at de både har lyttet til våre innspill, og også til de andre partene i innspillsrunden for å danne et godt fundament for håndtering og videreutvikling av frivilligsentralene, som alle berørte parter bør kunne slutte opp om.

Vi er svært glade for å få en forskrift som stiller tydelige krav. Dette er essensielt for forutsigbarhet, gjenkjennelighet og profesjonalitet for landets mangfoldige frivilligsentraler. Vi opplever at forskriften i stor grad også legger til rette for lokale tilpasninger, som sentralene er svært opptatt av. Vi setter også pris på KUD's ønske om å styrke frivilligsentralens særegne posisjon som selvstendig enhet.

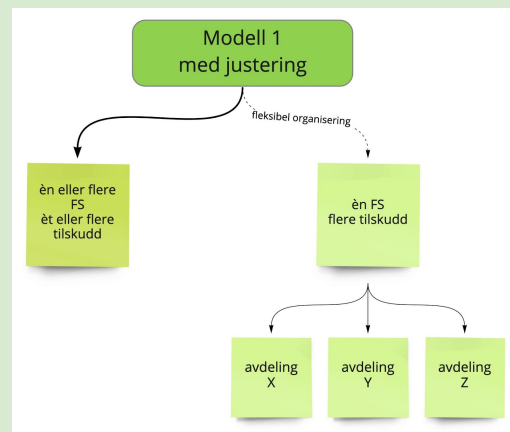
Oppsummering av NFS sine innspill til høringen

1. Vi ser store ulemper med finansieringsmodell 4. Vi anerkjenner behovet for større fleksibilitet i modell 1, og anbefaler en justert versjon av denne.

2. Vi ønsker noen skjerpinger og justeringer i §7

- A - legge til på *frivillighetens premisser*
- F - legge til i *100% stilling*
- I - stryke eller *likelydende*

3. Vi ser utfordringer ved §8 som et krav, og ber om at dette punktet omgjøres til en oppfordring.

Valg av finansieringsmodell

KUD etterspør innspill på to alternative finansieringsmodeller, 1 og 4. Vi vurderer følgende fordeler og ulemper ved de to modellene:

Modell 1

Fordeler:

- Ordningen er ubyråkratisk og forutsigbar, og ivaretar Stortingets intensjon.
- Etablerte tilbud/aktiviteter kan fortsette.
- Modellen ivaretar det faktum at det er flere ting som spiller inn på behovet for frivilligsentraler - som demografi, geografi, andre tilbud lokalt, fattigdomsproblematikk osv.
- Modellen gir et større handlingsrom til å satse lokalt og etablere flere sentraler om man ønsker.
- Modellen ivaretar små bygdesamfunn der det ofte er få andre tilbud.
- Større kommuner og kommuner som pr i dag ikke har frivilligsentral, står fritt til å opprette dette innenfor kravene.

Ulemper:

- Ordningen gjør at det er kun ved å opprette flere sentraler man kan utløse mer tilskudd. Dette gir lite rom for å kunne utvide eksisterende sentraler med større fagmiljø.
- Modellen gir en skjevfordeling i antall sentraler pr innbygger.

Modell 4

Fordeler:

- Modellen gir fleksibilitet til å organisere sentralen på ulike måter, og kan legge til rette for større fagmiljø.
- Modellen er attraktiv for kommuner som pr i dag ikke har en frivilligsentral eller har få sentraler pr innbygger.

Ulemper:

- Modellen gir store negative konsekvenser for mange eksisterende sentraler og vil bety at flere må nedbemanne og kutte i sine tilbud/aktiviteter.
- Incentivet til å opprette sentraler kommer med denne ordningen ikke nedenfra, lokalt, men gjennom at kommunen automatisk har rett på en større sum tilskudd pga. sitt innbyggertall.
- Ordningen gir et incentiv til sammenslåing av sentraler, altså en potensiell sentralisering
- Modellen straffer kommuner som har gjennomgått/skal iverksette kommunesammenslåing
- Modellen gir mindre handlingsrom for kommuner som vil satse ekstra - de kan ikke utløse mer tilskudd selv om de vil opprette flere sentraler og øke sin lokale finansiering.
- For at ordningen skal kunne iverksettes uten at mange sentraler skal måtte tape mye ut fra dagens satser må det en veldig stor økning til i rammen.
- Modellen gir inntrykk av å være forutsigbar, men summen hver kommune får vil variere fra år til år ut fra hvor mye de andre kommunene søker om - med mindre det settes en helt fast grunnbeløp og innbyggingsats og at rammen utvides ved «oversøking».

Vi skrev i innspillsprosessen følgende, etter en grundig spørreundersøkelse blant sentralene:

NFS sin klare mening er at hver sentral bør få likt beløp uansett størrelse på kommunen, gitt en 100% stilling. Tilskuddet går i stor grad til lønn til daglig leder, og erfaringer viser at det trengs en full stilling enten det er en liten eller stor kommune.

NFS mener at hver bydel eller tettsted bør kunne ha sin egen frivilligsentral, vår erfaring er at det er en viktig suksessfaktor at sentralen ikke sentraliseres men er tett på de frivillige og deltakerne lokalt.

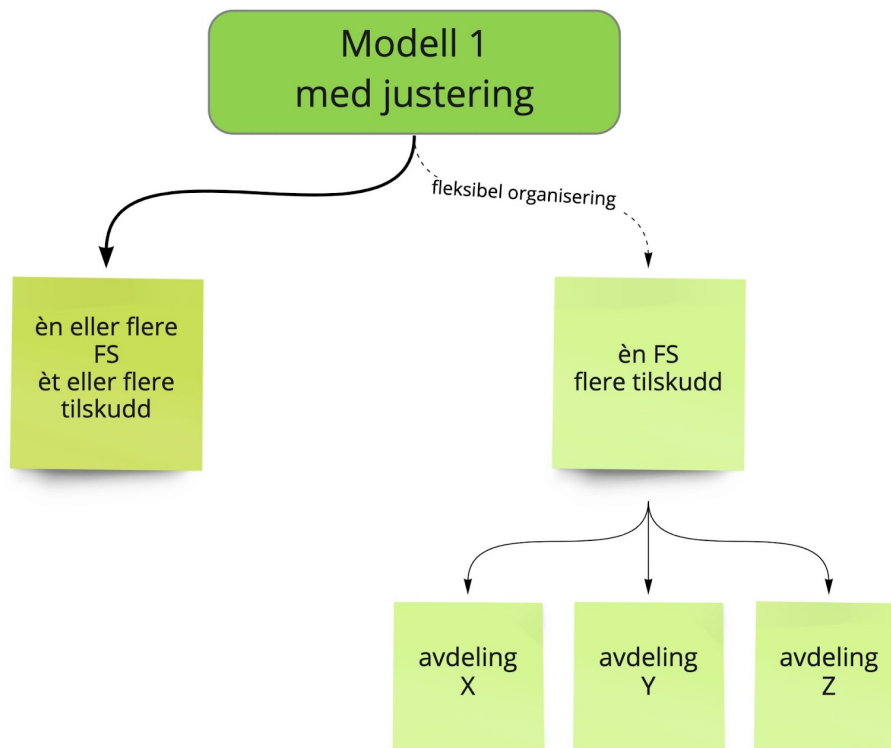
Vi er imidlertid åpne for å undersøke om det for enkelte byer kan være hensiktsmessig å oppbemanne eksisterende sentral fremfor å nødvendigvis måtte opprette en ny sentral for å utløse mer statstilskudd. Vi vil derfor gjerne sammen med KUD på sikt se på muligheten for at en økning i rammen på tilskuddet til frivilligsentralene kan fordeles etter en ekstra søknadsordning på toppen av nåværende tilskudd. Det vil i så tilfelle være viktig at også dette ekstra tilskuddet knyttes til krav om delfinansiering.

Vi ser ikke vesentlige argumenter i høringsnotatet som endrer vårt syn på denne saken. KUD presenterer modell 4 som et nytt alternativ, intensjonen bak alternativet er en bedre fordeling av midlene ut fra innbyggertall, samt å legge til rette for mer fleksibel organisering av sentralene. NFS mener som nevnt at det er flere ting enn innbyggertall som sier noe om behovene for frivilligsentraler, og som vist i vurderingen frykter vi mange negative konsekvenser av modellen. Spesielt det faktum at mange eksisterende sentraler vil måtte nedbemanne /reduere sine tilbud gjør at NFS ikke kan anbefale denne løsningen. Men vi er enige i at større fleksibilitet i strukturen ville vært fordelaktig, slik vi også åpnet for i innspillet.

Vårt ønske er derfor å gå for modell 1, men med en justering som sikrer større fleksibilitet i organiseringen.

Presentasjon av ønsket modell 1 med justering

Justeringen er å opne for å kunne etablere *avdelinger* i frivilligsentralene, knyttet til for eksempel spesifikke målgrupper, ulike lokasjoner o.l. Dette for å kunne øke aktiviteten og utløse mer tilskudd i en kommune/bydel uten å måtte opprette selvstendige sentraler, som i enkelte tilfeller oppleves lite hensiktsmessig. Avdelingene må også stille med 40% lokal delfinansiering for å utløse tilskudd, og innfri de fleste kravene i forskriften. Forskjellen kan ligge i at det ikke er krav om å skille ut avdelingene som en egen enhet, med eget styre og vedtekter, men gjerne et krav om en egen ressursgruppe eller lignende, for å ivareta at den gjeldende målgruppen/lokasjonen har reell innvirkning på avdelingens aktiviteter. Videre bør det være krav om bemanning, og at hver av avdelingene kan synliggjøre separate regnskap og årsrapporter. Det kan vurderes om avdelingene skal utløse fullt tilskudd og kreve 100% stilling, eller om det kan være snakk om en noe mindre sats.

Denne ordningen er inspirert av strukturer som har vokst frem enkelte steder siden 2016, basert på at sentraler spesielt i mellomstore kommuner har sett dette som hensiktsmessig. Modellen vil ivareta at kommuner kan utløse mer tilskudd for å utvide sine tilbud i takt med behovene lokalt, og slik bidra til å utjevne skjevheten knyttet til innbyggertall, uten u hensiktsmessig mye administrasjon med lite faglig fellesskap. Kravet om lokal finansiering og forankring i frivilligheten sikrer en bærekraftig utvikling.

NFS stiller gjerne til dialog for å utrede forslaget nærmere.

KUD skriver i sin vurdering av modell 1 at *Denne modellen er innrettet slik at tilskudd til nye frivilligsentraler enten må resultere i lavere tilskudd til alle, eller at rammen må økes tilsvarende. En slik mekanisme kan føre til press på ordningen.*

NFS vil påpeke kulturkomiteens merknad til statsbudsjett 2020: *Komiteen vil også peke på at det fremdeles er rundt 44 kommuner uten en frivilligsentral. Behovet for frivillighet i kommunen er økende, og det vil være naturlig å komme tilbake til dette i statsbudsjettet for 2022.* Dette kan altså framfor et press kalles en *ønsket satsing* fra Stortinget. Vi vil på det sterkeste oppfordre til at det ved opprettelse av nye sentraler blir lagt opp til en økning i rammen, og ikke en reduksjon i tilskuddet til etablerte sentraler.

I KUD's vurdering av modell 1 foreslås at det skal settes et tak for hvor mange frivilligsentraler en kommune kan få tilskudd til, basert på innbyggertall. Vi vil påpeke at med kravene som foreslås vil vi unngå deler av den skjevfordelingen som har oppstått hovedsaklig etter 2016, da fraværet av krav om lokal delfinansiering mm. førte til at enkelte sentraler/kommuner utvidet sine tilbud mer enn hva som i et nasjonalt perspektiv oppleves som rettferdig. Vi har grunn til å tro at dette vil justeres noe når kravene nå kommer tilbake, og selv om det smerter oss som interesseorganisasjon å se at noen av våre medlemmer vil

måtte redusere sin tilstedeværelse på grunn av kravene anerkjenner vi at ordningen i større grad enn nå må framstå som bærekraftig og rettferdig.

Vi mener også at skjevfordelingen vil utjevnes av at en forutsigbar og tydelig forskrift vil legge til rette for flere etableringer i kommuner som pr i dag har få eller ingen sentraler. NFS mottar en rekke forespørsler fra kommuner og organisasjoner som er klare til å sette i gang og som ivrig avventer ny forskrift, og vi ser fram til å veilede disse i etableringen av flere nye sentraler, slik kulturkomiteen ønsket.

Innspill til kravene

Vi er svært glade for at ordet *øremerket* er presisert i §2, dette er det vi får aller mest tilbakemeldinger på fra sentralene. Vi setter også stor pris på at §3 og §6 presiseres at oppretting, nedleggelse og drift av frivilligsentraler skal forankres i frivillig sektor. Dette gjør at vi kan akseptere at det er kommunene som blir pekt på som søker.

NFS er positive til KUDs forslag om å skille ut sentralene som egne enheter. Vi ber imidlertid om en presisering av hvordan dette skal gjennomføres; hvilke enhetsform som er ment for både kommunale og ideelle sentraler, og hvilke konsekvenser det vil ha for den daglige driften og ansvarsfordelingen mellom kommune/hovedorganisasjon og sentralen som underenhet.

Ønskede justeringer:

§7 A Legge til på *frivillighetens premisser*

Begrunnelse:

Vi mener formålet med forskriften er godt formulert, men savner en viktig setning, «på frivillighetens premisser». Dette er godt begrunnet i frivilligmeldingen som slår fast at *frivillighetens selvstendighet er et grunnleggende prinsipp i frivillighetspolitikken*. Intensjonen er ivaretatt gjennom §3 og §6, vi ser likevel at det kunne vært en fin presisering i formålet. Setningen kan evt legges inn i §1.

§7 F: Tillegg: ha en daglig leder i 100% stilling

Begrunnelse:

Vi viser til vårt innspill til ny forskrift i mars, som var et av punktene som fikk størst oppslutning i vår spørreundersøkelse: *Frivilligheten og de frivillige skal organiseres og koordineres. En frivilligsentral bør ha en fast ansatt som har hovedansvaret for den daglige driften. Det anbefales sterkt en 100 % stilling som hovedansvarlig, uavhengig av kommunen eller bydelens størrelse.*

Vi er kjent med at det gjøres enkelte lokale tilpasninger, der stillingen f.eks er delt mellom to ansatte. Vi mener dette er innenfor kravet selv med vår skjerpelse.

§7 I: Stryke eller *likelydende*.

Begrunnelse:

Som forklart i innspillsrunden, mener vi at for å fronte vårt viktige arbeid lokalt og nasjonalt er det svært viktig med gjenkjennelighet og en felles identitet.

For å få tilskudd i en ordning som heter «tilskudd til frivilligsentraler» bør en kunne kreve at mottakeren kaller seg frivilligsentral. Friviljugsentral som nynorsk målform er selvfølgelig akseptert! Men vår holdning er at *andre* navn ikke bør aksepteres i

fremtiden, selv om disse tradisjonelt har vært i bruk enkelte steder. Vi ser flere eksempler enn de som er nevnt i forskriften, som *frivillighus*, *frivilligkontor* og andre enkelttilfeller - hvor skal da grensen trekkes?

§8: Dette bør ikke være et krav, men kan gjerne stå som en oppfordring i teksten, og være en målsetting som også NFS jobber for.

Begrunnelse:

Vi har fått mange reaksjoner fra frivilligsentraler som er bekymret for dette kravet. Det er flere som har store utgifter knyttet til lokaler, og som finansiere dette gjennom utleie. Noen eier sine egne lokaler men har gjeld knyttet til dette, noen leier av kommunen, noen av private, og noen har lokaler som også fungerer som kontorer. Veldig mange låner allerede ut sine lokaler gratis, og noen har svært lave satser for frivillige lag men tar mer for privat utleie. Noen har en overenskomst med andre foreninger som leier ut sine egne hus om at det vil ha en uheldig konsekvens om frivilligsentralen skulle leie ut gratis, da den andre part vil tape leietakere og penger. Vår mening er at dette må avgjøres lokalt ut fra lokale forutsetninger.

§14: Spesifisering om overgangsperiode

Begrunnelse:

Vi er glade for at KUD har gitt sentralene og kommunene en overgangsperiode for å både implementere de nye kravene, og forberede seg på eventuelle endringer i tilskuddssummen ved å utsette iverksettelsen av forskriften til 2023.

I tillegg ønsker vi en spesifisering angående søknadsfrist og tidspunkt for tildeling, opprettelse av nye sentraler, søknadsskjema og rapporteringskrav. Vi ber om at tidspunkt for søknad og tildeling skjer i god tid før de kommunale budsjettprosessene. NFS bistår gjerne i utformingen av søknad- og rapporteringsskjema, med mål om at dette skal være enkelt, effektivt og gi godt samsvar med andre registre.

Tillegg:

Oppstartsmidler for nye sentraler

Begrunnelse:

I tidligere forskrift var det ordninger beskrevet for opprettelse av nye sentraler, og mulighet for å søke om oppstartsmidler. Dette savner vi i forskriften, da vi ser at det har vært en suksess at lokalsamfunnene har gjort et grundig forarbeid med forankring og planverk for å starte opp en ny frivilligsentral.

Vi ser fram til en endelig forskrift er på plass, og deltar gjerne med innspill til veileder, søknad- og rapporteringsskjema o.l. Vi setter stor pris på den gode dialogen med KUD, og ser frem til et fortsatt godt samarbeid. Vi imøteser også et godt samarbeid med lotteri- og stiftelsestilsynet og håper det blir lagt til rette for god informasjonsflyt mellom oss, slik at ordningen blir så enkel og ubyråkratisk som mulig for sentralene.

10.11.2021

Norges Frivilligsentraler